

Z istoty chronologicznego następstwa wynika, że obiekty współczesnej architektury są dodawane do już istniejącej ukształtowanej materialnie przestrzeni. Taki właśnie problem dodawania nowego do starego w zespołach zabytkowych będzie przedmiotem moich rozważań, przy założeniu głównym, że ingerencja konserwatorska ma znaczny wpływ na nowe realizacje.

Wbrew ogólnemu przekonaniu, że obecne (w większości) realizacje nie są architekturą, a tylko nieudolnym, rozrzutnym i partackim budownictwem katalogowym, zaśmiecającym nasz krajobraz, będąc nowo powstałe obiekty nazywał architekturą współczesną. Czynię to dlatego, gdyż to, co nas otacza jest to po trosze naszą wspólną zasługą. Drugie z wprowadzonych do tytułu określeń - zabytkowe zespoły architektoniczne jest czytelne dla większości tzw. zwyczajnych ludzi, chociaż pojmują je bardziej intuicyjnie, niż rozumowo. Cieszą się ludzkim uznaniem, kojarzone są jednak bardziej z Krakowem, Gdańskiem czy Lublinem, niż Białą Podlaską.

Można wyróżnić cztery rodzaje działań konserwatorskich, na styku których powstaje zależność między architektem - projektantem a konserwatorem - ochroniarzem. Pierwszym jest rewaloryzacja obejmująca najszerszy zakres zabiegów konserwatorskich. Jako dziedzina wiedzy posiada własne cele, do których zaliczam, najogólniej rzecz biorąc odnowę miasta poprzez remonty i adaptacje starych budynków, zastępowanie starych budowli nowymi, przystosowanie starego układu przestrzennego do nowych wymogów cywilizacyjnych, przywrócenie wartości użytkowych i kulturowych starym zespołom miejskim. Kolejnym działaniem jest *rekompozycja* - polegająca na przywróceniu zespołowi właściwych cech kompozycyjnych. Dotyczy to przede wszystkim stanu budynków zabytkowych, osi widokowych, akcentów urbanistycznych. *Reintegracja* natomiast wiąże się z uzupełnianiem zabudowy tak, aby kompozycyjnie wpasować zespół zabytkowy we współczesne życie miasta. Ostatnim, najprostszym działaniem jest *oczyszczanie* polegające na usuwaniu elementów obcych stylowo. Ten ostatni zabieg powoduje jedynie zmiany wizualne, estetyczne.

W tym rozumieniu, obiektem realizacji winno stać się śródmieście Białej Podlaskiej ograniczone do układu przestrzennego, wykształconego ostatecznie pod koniec XIX wieku. Zabudowa śródmieścia, do niedawna jeszcze nie doceniana i w wielu wypadkach wyburzana lub przeznaczona do wyburzenia, doczekała się w ostatnich latach wśród elit intelektualnych miasta zrozumienia i uznania. Cechą charakterystyczną tego zespołu jest ład przestrzenny, oparty na tradycyjnych układach wnętrz ulicznych, placów i dziedzińców. Ogromną ich wartość, poza walorami kulturowymi, stanowi "ludzka skala", łatwość identyfikacji miejsca, rytmiczna wartość terenu. Na razie

większość prac w tym zespole, skupia się na obiektach - budynkach. Dominują adaptacje, wymiany zużytych elementów konstrukcyjnych, wyposażanie w niezbędne urządzenia i instalacje. Wykraczają one jednak poza pojęcie prac konserwatorskich i są bardziej ogólnobudowlane, nie wiążą się bowiem z rewaloryzacją, a jedynie z adaptacją.

przede wszystkim jednak na Radzie Miasta. Rada Miasta musi jednoznacznie sprecyzować zadania dotyczące: celu, strategii działania, programu prac, polityki przyszłości. Efekty rewaloryzacji zależne są bowiem od społeczeństwa, jego wrażliwości historycznej i estetycznej, ogólnego wykształcenia, wpływu na wybranych przez siebie radnych

Architektura współczesna a zabytkowe zespoły architektoniczne

BUDYNEK PROJEKTOWANY

Motywacje działania są różne, wynikają w większości ze znaczenia ekonomicznego powierzchni i kubatur w centrum 60-tys. miasta. Towarzyszy im chęć poprawy warunków życia i pracy, co przynosi poprawę standardów technicznych. Postulaty poprawy kompozycji i form zabudowy miasta, wynikające z historyczno-estetycznych potrzeb, do niedawna pojawiały się jedynie w działaniach służb konserwatorskich. Obecnie są coraz częstsze wśród mieszkańców miasta. Czynnikiem sprzyjającym krajobrazowi kulturowemu jest, obserwowane ostatnio, poszukiwanie nowych form w architekturze historycznej, ludowej czy spontanicznej. W moim mniemaniu za lat 20 centrum Białej Podlaskiej z obszaru substandardowego przekształci się w zrewaloryzowany rejon urbanistyczny o indywidualizowanym wyrazie, większych i lepszych mieszkaniach, luksusowych sklepach i restauracjach. Forma i nastrój zabytkowej zabudowy centrum wpływa bowiem korzystnie na psychikę mieszkańców. Centrum posiada więc coś, co można nazwać walorami ekologicznymi.

Główne problemy procesu rewaloryzacji wiążą się z następującymi zagrożeniami: brakiem szacunku dla dokonanych przeszłych pokoleń, brakiem zrozumienia dla procesów wiążących się z w/w działaniami konserwatorskimi, przeciążeniem śródmieścia funkcjami ogólnomiejskimi, czyli przewagą funkcji pozamieszkalnych, wzrostem natężenia ruchu kołowego, dziwnym podejściem do istniejących obiektów polegającym na ich zastępowaniu nowymi, a nie remontowaniem i adaptacją do nowej funkcji. Ciężar zmiany stosunku mieszkańców miasta do krajobrazu kulturowego spoczywa na nas wszystkich,

mijskich. Radni muszą się kierować długofalowym celem, a nie podejmowaniem doraźnych decyzji, mających w skali globalnej wymiar szkodliwy.

Dotychczasowe koncepcje przebudowy śródmieścia ograniczyły się do Placu Wolności i kwartałów wokół niego. Dominowała metoda przebudowy w nowych formach architektury współczesnej. Powstało wiele projektów, część z nich zrealizowano, jak chociażby niezbyt szczęśliwa zabudowa przy ul. Zamkowej. Przyjęto też politykę wyburzeń, co przy gospodarowaniu przez państwo własnością prywatną oznaczało w praktyce

doprowadzenie do pogorszenia stanu technicznego zabudowy, a następnie jej likwidację. Obecne projekty przebudowy centrum wiążą się z działalnością inwestycyjną ludzi i firm prywatnych, co stwarza szansę nie tylko na podniesienie stanu technicznego zabytkowych budynków, ale także rewaloryzację całych fragmentów urbanistycznych.

W ostatnich latach hamulcem swobody architektonicznej bywają nie tylko konserwatorskie ograniczenia, ale też narastające społeczne przekonanie o konieczności zachowania materialnego dziedzictwa przeszłości dla przyszłych pokoleń. Daje temu dobitny wyraz nowa ustawa o planowaniu przestrzennym, stwierdzając w pkt. 1, że nadrzęd-

nym celem działań planistycznych jest ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Podobny zapis zawarto w nowym prawie budowlanym. Ustawy te zwiększają szeregi osób odpowiedzialnych za zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń. Przy czym pod pojęciem dziedzictwa kulturowego rozumie się całą spuściznę również z XIX i pierwszej połowy XX wieku. Nikt nie ma już wątpliwości, że nowa architektura może sąsiadować ze starym otoczeniem, ale musi ona zachować odpowiedni dla tego otoczenia szacunek. Do świadomości trafiły takie określenia jak: "nowoczesna architektura, wykonana przy świadomym użyciu techniki i technologii dnia dzisiejszego, musi zachować strukturalne, estetyczne i historyczne wartości swego otoczenia", lub "troskliwy projekt nowego i troska o starość muszą stanowić wspólnie część wyczerpującego programu dla rehabilitacji jakiegoś obszaru."

Bezpośrednio po wojnie starano się zachować jak najwięcej ze starej zabudowy. Sprzyjały temu tęsknota za tym co polskie, gruntowne wykształcenie architektów, szacunek dla inwestora i zawodu. Po 1956 r. projektanci realizowali architekturę "prostą i użyteczną", ale w miarę wpływu lat coraz bardziej typową, bardziej prefabrykowaną. Rozpo-

częto też negowanie wartości wcześniej zakomponowanych struktur przestrzennych. To zjawisko spotęgowane zostało w latach 70-tych, kiedy wprowadzono w istniejącą przestrzeń zabytkową nie tylko obiekty pojedyncze, ale całe zespoły. Po 1975 roku, wprowadzanie nowego, typowego budownictwa na obszar śródmiejski, stało się nagminne. Równocześnie miało miejsce osłabianie możliwości działania służby konserwatorskiej, przy jednoczesnym wzmocnieniu roli wojewódzkiego architekta. Przez szacunek dla upływającego czasu, poniecham wymieniania w tym materiale nazwisk osób wówczas decydujących o naszym otoczeniu. Dyktatura wykonawstwa, wprowadzenie katalogu budynków typowych uniemożliwiło normalne autorskie projektowanie. Po okresie tym, mam nadzieję architektom pozostał jedynie niesmak, a nie nawyki.

Inny był przebieg realizowania nowej architektury po 1990 r. Pojawiły się, nie bez oporów, nowe propozycje. Pierwszym zwiastunem nowego był projekt budynku prokuratury i sądu przy ul. Brzeskiej. Za pozytywne działania uznać można także wcześniejsze realizacje architektury sakralnej - kościoły przy ul. Kościelnej i ul. Wyszyńskiego. Te trzy przykłady wyczerpują w zasadzie listę obiektów, które nie niosą cech "białkopodlaskiego budownictwa". W tym czasie Polska poszła do przodu, projektowaniem zajęli się wyłącznie architekci, stosując nowe materiały, nowe formy. Architektura w Polsce udowodniła, że stać ją na wywoływanie nastroju, na uczciwość, może nawet pewną romantyczność, a przede wszystkim stać ją na różnorodność. Okazało się, że "dom - maszyna do mieszkania" się nie sprawdziła. Ludzie nie chcą zasiedlać domów w osiedlach wzniesionych "w duchu stylu fabryk domów", zaczęli zwracać uwagę na urodę i przytulność starych dzielnic. Społeczne zainteresowanie, jak też przekonanie o słuszności zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, szczególnie pozytywnie zaowocowało na tzw. ścianie zachodniej. Mieszkańców Białej zaczęli do wizyt w Rybniku, Wrocławiu czy Zielonej Górze. Zachowując i restaurując to, co stare wprowadza się do budynków zabytkowych niezbędne instalacje. Zabudowę uzupełnioną nowymi realizacjami.

Dokończenie na str. 2

KOMUNIKAT ZE SPOTKANIA PRZEWODNICZĄCYCH RAD MIEJSKICH ORAZ ZARZĄDÓW MIAST SIEDLCE I BIAŁA PODLASKA W DNIU 11 KWIEŚNIA 1995 R. W SIEDLCACH

Wychodząc z założenia, iż dwa sąsiadujące miasta wojewódzkie powinny na co dzień ściśle ze sobą współpracować, Zarządy Miast Siedlec i Białej Podlaskiej postanowiły kontynuować dotychczasowe kontakty. Wzajemna wymiana doświadczeń władz samorządowych w rozwiązywaniu codziennych problemów pozwoli na przeniesienie dobrych i sprawdzonych wzorów postępowania z jednego do drugiego miasta.

Uczestnicy spotkania postanowili, iż:

1. Władze obydwu miast będą przekazywać sobie wzajemnie wszelkie informacje dot. działalności organów miasta poprzez wymianę materiałów będących podstawą prac Rad Miejskich, komisji, zarządów oraz wzajemne zapraszanie przedstawicieli miast na sesje Rad Miejskich.
2. W uzasadnionych przypad-

kach władze obydwu miast będą zajmowały wspólne stanowisko w wystąpieniach kierowanych do innych organów.

3. W miarę możliwości prowadzona będzie promocja miast poprzez wspólny udział w targach o zasięgu ponadlokalnym np. w Targach Invest City w Poznaniu.

4. Władze miast będą starały się wspólnie zabiegać o potencjalnych inwestorów i prowadzić współpracę w zakresie lokalizacji ewentualnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

5. Na bieżąco wymieniane będą informacje dotyczące bezpieczeństwa publicznego w poszczególnych miastach, w szczególności w zakresie funkcjonowania Straży Miejskich w Siedlcach i Białej Podlaskiej.

6. Organizowane będą wspólne spotkania oraz tematyczne konferencje przedstawicieli firm ko-

munalnych w celu przedstawienia stosowanych rozwiązań w poszczególnych miastach.

7. Władze Siedlec i Białej Podlaskiej będą starały się wspólnie wykorzystywać będący w ich posiadaniu specjalistyczny sprzęt oraz urządzenia komunalne.

8. Oba miasta będą okazywały sobie wzajemną pomoc w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz innego rodzaju zagrożeń.

9. Na bieżąco prowadzona będzie wymiana doświadczeń w dziedzinie przestrzennego planowania rozwoju miast.

10. Rozwijana będzie ścisła współpraca w dziedzinie kultury, sportu i turystyki.

Dzisiejsze spotkanie jest kontynuacją stałej i systematycznej współpracy. W przyszłości wzajemne kontakty mogą być rozwijane także w innych dziedzinach, nie omawianych w trakcie obecnego spotkania.

Z prac Zarządu Miasta

Bezpieczeństwo pożądane

Funkcjonowanie straży miejskiej, jest przedmiotem szczególnego zainteresowania Zarządu Miasta. W ostatnich miesiącach kilkakrotnie zgłaszano wnioski i propozycje zmierzające do zdynamizowania pracy służb porządkowych. W dniu 21 marca br. komendant straży miejskiej przedstawił zarządowi propozycje rozszerzenia zakresu działania straży, co ma nastąpić po zwiększeniu obsady etatowej w tej jednostce. Przewidywane jest m.in. zwiększenie udziału służb miejskich w podejmowanych wspólnie z policją działaniach prewencyjnych (również na drugiej i trzeciej zmianie), pełniejsze „zabezpieczenie” imprez masowych oraz przeciwdziałanie tworzeniu się dzikich wysypisk na obrzeżach miasta.

Komendant straży miejskiej zobowiązany został do zakupu blokad samochodowych – tzw. szcęk, które będą zakładane na koła samochodów parkujących w miejscach niedozwolonych. Jeszcze w tym kwartale zostanie zorganizowany nabór pięciu nowych „strażników”, którzy po krótkim przeszkoleniu przystąpią do pełnienia służby.

Powrót do stacji wodnej

Biała Podlaska będzie miała stację wodną. Środki na ten cel miasto otrzymało z Wydziału Kultury Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Białej Podlaskiej. W marcu prowadzone były konsultacje, mające na celu określenie lokalizacji tej inwestycji. Rozpatrywano trzy alternatywne miejsca, gdzie mógłby powstać ten obiekt: w pobliżu budowanego przy Alei Tysiąclecia targowiska, na obrzeżach parku miejskiego (kompleks poradziwiłowski) oraz na łuku Krzyny – niedaleko od mostu łączącego ul. Zamkową z ul. Łomaską. Ostatecznie zdecydowano się na trzecią wersję, która jest zgodna z szczegółowym planem zagospodarowania przestrzennego. Stacja będzie funkcjonalnie powiązana z kompleksem terenów sportowo-rekreacyjnych, jakie przewidziane są na łąkach w pobliżu osiedla Tysiąclecia.

Gospodarka lokalowa

21 marca br. zarząd pozytywnie zaopiniował wniosek naczelnika wydziału lokalowego Urzędu Miejskiego, dotyczący powołania Społecznej Komisji Mieszkaniowej. W składzie komisji znaleźli się: **Iwona Kaliszuk, Henryk Grzesiuk, Władysław Osypiuk, Elżbieta Chaberska i Irena Pachowska.**

Hala widowiskowo-sportowa

4 kwietnia br. w posiedzeniu Zarządu Miasta uczestniczyli: dziekan Instytutu Kultury Fizycznej i Sportu Akademii Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej oraz dyrektor Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Wojewódzkiego. Zapoznali oni członków zarządu z koncepcją rozbudowy hali widowiskowo-sportowej przy Instytucie. Inwestycja realizowana byłaby z dotacji administracji centralnej, przy udziale samorządu i Urzędu Wojewódzkiego. Zarząd zdecydował o przedstawieniu tej propozycji Radzie Miejskiej, która rozstrzygnie o ewentualnym udziale miasta w realizacji tej inwestycji.

Gospodarka komunalna

30 marca br. rozstrzygnięty został konkurs na kierownika Komunalnego Gospodarstwa Pomocniczego. Spośród dwóch kandydatów tylko jeden spełniał wymogi regulaminowe. Był nim **Janusz Hodun**, dotychczasowy kierownik tego zakładu.

Zarząd Miasta przychylił się do wniosku komisji konkursowej o powołanie tegoż kandydata na kierownika Gospodarstwa Komunalnego Pomocniczego administruje targowiskami miejskimi Białej Podlaskiej.

Bazar na Brzeskiej

Na jednym z kwietniowych posiedzeń Zarząd Miasta rozpatrywał sprawę rozliczeń finansowych z byłym administratorem targowiska na ul. Brzeskiej – Spółdzielnią Pracy „Protrans”. Władze miejskie żądają pokrycia zadłużeń, wynikających z umowy zawartej pomiędzy Zarządem Miasta i Spółdzielnią, „Protrans” zaś wnioskuje o skompensowanie poniesionych nakładów na rozbudowę infrastruktury targowiska.

Po przeprowadzonej analizie dokumentacji Zarząd postanowił zaproponować Spółdzielni „Protrans” zawarcie porozumienia w sprawie wzajemnego rozliczenia. W tym celu firma powinna wpłacić na rzecz budżetu miasta kwotę 100 tys. zł (z ogólnej kwoty zaległości 188,4 tys. zł), pozostała zaś należność zostanie wówczas uznana jako wkład inwestycyjny Spółdzielni. Do czasu wpłacenia przez „Protrans” należności do kasy miejskiej, naliczane będą odsetki od należności głównej.

(m)

Z obrad Rady Miejskiej

Na przełomie marca i kwietnia odbyły się posiedzenia wszystkich komisji Rady Miejskiej, które rozpatrywały i dokonywały oceny „Sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 1994 r.”, przedłożonego przez Zarząd Miasta.

20 marca br. KSS, pod przewodnictwem **Grażyny Głównki**, rozpatrywała problematykę bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście. Relacje dotyczące stanu bezpieczeństwa i porządku składali: komendant straży miejskiej, komendant rejonowy policji oraz dyrektor spółki „Zielen Miejska”. Członkowie komisji zwracali uwagę m.in. na: potrzebę budowy nowych parkingów w centralnej części miasta, aktywnej realizacji programu „Bezpieczne miasto”, ochrony zieleni miejskiej przed nieuzasadnionym niszczeniem jej ze strony inwestorów oraz konieczność przeprowadzenia weryfikacji ustawienia znaków drogowych.

(m)

- Dokończenie ze str. 1
Jest rzeczą oczywistą, że dawny zespół zabytkowy nie tylko nic nie zyska, ale i nie uniknie szkody estetycznej, jeśli budynek doń włączony nie będzie ani piękny, ani zharmonizowany. Należy także odrzucić opinie projektantów, jakoby każda architektura współczesna, byle tylko była piękna, sama przez się, może spokojnie stanąć obok dawnej i nie przyniesie jej szkody. Według moich obserwacji, architektura nie może być piękna lub brzydka w oderwaniu. Jest nią w powiąza-

nię powtarzanie w uproszczonej formie wzorców zachodnich. Mamy pogardę do tego, co się robi w kraju. Wytrzebiono indywidualizm, zminimalizowano wysiłek intelektualny inwestora i projektanta.

Nadzieją na lepsze jest to, że w życiu miasta zaistniało wiele znaczących zmian. Konkurencja już przynosi pozytywne skutki. Architekt musi łączyć swoje nazwisko z projektem. Od dobrego projektu zależy kolejne zlecenie. Nowe instytucje - banki, siedziby prywatnych firm, obiekty repre-

serwowałem jak radni, zupełnie nie związani z architekturą i urbanistyką, rysowali swoje własne, „lepsze” rozwiązania. A wszystko to będzie się działo za pieniądze podatnika w imię tzw. oszczędności. Chciałbym, aby pod koniec kadencji tej Rady problematyka zagospodarowania przestrzennego, urbanistyki, architektury i środowiska kulturowego stanowiła 80 proc. czasu pracy, jak to ma miejsce u niemieckiego czy francuskiego sąsiada. Na razie moja komisja sama sobie ograniczyła środki

Architektura współczesna a zabytkowe zespoły architektoniczne

niu z miejscem, w którym została zrealizowana. Partenon na Akropolu posiada wyjątkową urodę, przeniesiony do Krakowa utraciłby cały swój urok.

Obecna architektura przechodzi ewolucję zmierzając, najogólniej mówiąc, ku szczególnej formie kanciastego baroku, zapowiadając zdecydowaną zmianę gustów. Najlepiej świadczą o podejściu do problemów zharmonizowania środowiska wyniki niedawnych konkursów architektonicznych organizowanych przez Urząd Wojewódzki (na osiedle mieszkaniowe), Urząd Miasta np. Szkolny Dwór, ul. Brzeska, Pl. Wolności, czy też Białą Spółdzielnię Mieszkaniową, na osiedle Terebelska.

Niełatwo jest wskazać drogę, na której można by osiągnąć zgranie „starego” z „nowym”. Drogę tych jest zapewne wiele. Artysta (a jest nim w moim mniemaniu architekt) wybiera pomysły będące w zgodzie z jego intuicją. Architekt - artysta oraz stojący naprzeciw niego konserwator kierują się systemem wartości. Do nich zaliczam: wartość historyczną, artystyczną i użytkową. Wartość historyczna jest zasadniczą cechą zabytku, towarzyszy jej wartość artystyczna, często też użytkowa. Pojęcie wartości historycznej jest jednoznaczne, artystycznej bardziej skomplikowane. Obejmuje ono bowiem także odbiorcę, stan jego wiedzy i wrażliwości. Konserwator zabytków wydaje sądy obwarowane obiektywną oceną dzieła sztuki, architekt staje przed koniecznością realizacji zlecenia, gustów inwestora.

To, że Biała Podlaska po 1945 roku nie otrzymała żadnego obiektu, o którym można by powiedzieć, że został dobrze zaprojektowany, musi budzić nasz niepokój. Ponieważ wszyscy, jako mieszkańcy, odpowiadamy na stawiane przez przyjezdnych pytania: dlaczego tu jest tak okropnie brzydko, nowe budynki ponure, zniszczony krajobraz urbanistyczny? Należy się Państwu odpowiedzieć także z mojej strony, pełnię bowiem funkcję konserwatora zabytków od 1991 r.

Cechą nadrzędną typowego „białkopodlaskiego projektanta i inwestora” był brak wyobraźni oraz niski poziom potrzeb. Obowiązywała, nie nazwana głośno nieodpowiedzialność. Problem w tym, że szkody społeczne, które uczyniono w tej dziedzinie, trwać będą dziesięciolecia a w urbanistyce wieki całe. To cywilizacyjne opóźnienie powoduje, że jesteśmy bardzo prowincjonalni w całym tego słowa negatywnym zabarwieniu. Do tego pojawiła się nowa moda, wynikająca z bezwładu intelektualnego,

zaintensyfikacja - mają potrzebę wyrażania swojej siły poprzez architekturę. Myślenie to przyniosło już takie realizacje, jak budynek sądu i prokuratury, nowy budynek banku przy ul. Narutowicza, budynek usługowy przy ul. Reymonta, ciekawie zapowiada się biuro notarialne przy ul. Brzeskiej, projekt uporządkowania ul. Brzeskiej i płyty Placu Wolności wykonany przez profesora Bartmana. Z drugiej jednak strony, stoi niewyczerpana lista realizacji nieudanych, wszystkie bez wyjątku osiedla mieszkaniowe (Kolejarz, Terebelska), osiedla domków jednorodzinnych (Glinki, Francuska, Pieńki). Powstały także obiekty, które winny być przykładem architektury monumentalnej, a są jedynie słabym budownictwem. Mam tu na myśli nową zawodową szkołę średnią przy Osiedlu Młodych. Ten ostatni przykład jest szczególnie niebezpieczny, ponieważ podświadomie kształtował będzie zły gust, uczącej się w nim młodzieży.

W uchwalonej 4 lata temu „ustawie o samorządzie terytorialnym” **ład przestrzenny** został określony jako **potrzeba społeczna**. Jego tworzeniu służą dwa nowe akty: „prawo budowlane” i „ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym” oraz uchwalona wcześniej ustawa o ochronie dóbr kultury i o muzeach. Tak więc od samorządu, od jego woli i świadomości będzie zależał ostateczny kształt miasta. Niebezpieczeństwo jednak jest ogromne. Polega na tym, że plan zagospodarowania przestrzennego jest nieobowiązkowy, a społeczna świadomość wartości przestrzeni jest bardzo niska. **W państwach rozwiniętych zapis o ładzie przestrzennym osadzony jest aż w konstytucji.** Fakt ten powoduje, że władze samorządowe owych państw obowiązek zachowania ładu przestrzennego traktują jako rzecz nadrzędną. Niska świadomość społeczna wagi problemu, przeniesiona na radnych i władze samorządowe powoduje, że przyszłość krajobrazu kulturowego naszego miasta, w krótkim odcinku czasowym, widzę pesymistycznie. Ryzykuje się następujący scenariusz: ograniczamy nakłady na prace studialne i projekty wstępne, działamy w oparciu o decyzje administracyjne. Konieczność wydawania warunków zabudowy bez posiadanego planu spowoduje uproszczenie tych warunków, kontynuowane będzie myślenie działką lub wolnym placem, unikanie rozwiązań niekonwencjonalnych. Zmianom ulegną projekty już wcześniej przemyślane, jak chociażby projekt uporządkowania Placu Wolności. Sam ob-

finansowe na działalność studialną i projektową.

Ponieważ większość mieszkańców miasta, radnych i różnego szczebla urzędników, poza zainteresowanymi wydziałami, nie miała w ręku ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, pozwałam sobie jako zakończenie zacytować jej kilka artykułów: Art. 1.

2. W zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się zwłaszcza:

1. Wymagania ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury.
2. Walory architektoniczne i krajobrazowe.
3. Wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także wymagania osób niepełnosprawnych.
4. Wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony dóbr kultury.

Art.6.

1. W celu określenia polityki przestrzennej gminy, Rada Gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „Studium”.

Art. 11. Miejscowy plan zagospodarowania sporządza się dla obszaru gminy lub części.

JAN MARAŚKIEWICZ

Prosto z miasta

FESTIWAL

Kto wie, czy Biała Podlaska nie będzie miała swojego festiwalu piosenki – i to nie krajowego a międzynarodowego. Mogła mieć Zielona Góra, dlaczego nie miałyby mieć Biała Podlaska. Z takim zamiarem nosi się Wydział Kultury i Sportu Urzędu Wojewódzkiego, który dąży do przejęcia, organizowanego wcześniej w Białymstoku, festiwalu dla pięciu państw środkowo-wschodniej Europy (Polski, Łotwy, Białorusi, Litwy i Ukrainy). Organizatorami tego przedsięwzięcia, oprócz w/w wydziału, będą z pewnością Regionalny Ośrodek Kultury i Miejski Dom Kultury. Będzie to doskonała okazja, aby pokazać zagranicznym gościom, w jakich to „wspaniałych” warunkach pracują nasze domy kultury.

(x)

Sportowy duch unosi się w Szkole Podstawowej nr 6, skoro w 11 klasach prowadzi się zajęcia z rozszerzonym programem wychowania fizycznego. Pasją sportową dziewcząt i chłopców jest piłka siatkowa. 4 nauczycieli z II klasą trenerską szkoli około 200 uczniów. O wysokiej formie siatkarki z "szóstki" świadczy najlepiej VII miejsce dziewcząt wywalczone w roku ub. w Krakowie podczas Ogólnopolskich Mistrzostw Młodzieży Szkolnej. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach Makroregionu Juniorów Młodszych i na 14 startujących w nich ekip zajęła V miejsce. Kto wie, czy w sezonie 1995/96 młode siatkarki nie zakwalifikują się do finału Mistrzostw Polski Juniorów Młodszych.

Zadowolające wyniki sportowe stały się podstawą utworzenia Szkolnego Klubu Sportowego "Szóstka" - Towarzystwa Piłki Siatkowej. W zarządzie klubu oprócz prezesów w osobach Mieczysława Maciejczyka (honorowy) i Grzegorza Gajewskiego (urzędujący) znaleźli się ludzie życzliwi rozwojowi kultury fizycznej: Elżbieta Czerniak, Grzegorz Michałowski, Leon Sosiński, Tadeusz Kucharuk, Maciej Kosik, Jan Hołownia, Marek Radzikowski, Marian Duda i Feliks Szewdo.

Celem SKS "Szóstka" jest nie tylko wyczyn, ale też objęcie jak największej ilości młodzieży zajęciami usprawniającymi i rekreacyjnymi pozalekcyjnego życia sportowego. Celem klubu jest również działalność na rzecz Osied-

Sportowi zapaleńcy z "szóstki"

la Młodych, miasta, województwa i makroregionu. Zakłada on bowiem organizowanie różnego rodzaju imprez sportowych dla szkół, klubów sportowych i zakładów pracy. Pierwszy turniej piłki nożnej zorganizowany w marcu skupił 13 zespołów. Najlepsi otrzymali puchary ufundowane przez prezydenta miasta, wojewodę białkopodlaskiego, Szkolny Związek Sportowy i dyrektora SP nr 6. Natomiast na początku kwietnia klub zorganizował I Międzyzakładowy Turniej w piłce siatkowej o puchar prezydenta miasta. Startowały w nim reprezentacje 12 zakładów pracy z Białej Podlaskiej. Obie imprezy są jakby zwiastunami następnych turniejów. Klub szykuje turnieje koszykówki, piłki nożnej i piłki siatkowej, międzyszkolne zawody lekkoatletyczne, zabawy rekreacyjne dla dzieci i rodziców.

Wszystko wskazuje więc na to, że wraz z wiosną obiekty sportowe "szóstki" zajęte będą w dzień i wieczór.

Władzom klubu zależy szczególnie na angażowaniu wszystkich wychowanków do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych.

Oznacza to, że zajęciami ruchowymi objęci zostaną nie tylko ci najbardziej sprawni, rokujący nadzieje-wyczynowe. Zajęcia pozalekcyjne mają przyczynić się do wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej uczniów z "szóstki".

Klub otaczać będzie opieką zawodników sekcji sportowej,

organizować imprezy sportowo-rekreacyjne, wycieczki, rajdy, spotkania, kursy i obozy treningowe. Pozwolić mają one na rozwój umiejętności w piłce siatkowej, a także innych dyscyplinach.

Przez Grzegorz Gajewski nie ukrywa, że interesuje go współpraca ze wszystkimi organizac-

jami sportowymi, a zwłaszcza Szkolnym Związkiem Sportowym. Chętnie udostępni szkolne obiekty sportowe wszystkim zainteresowanym.

Działalność klubu "Szóstka" finansują: Urząd Miasta, PSS "Społem", Kuratorium Oświaty, prywatni sponsorzy m.in. "Polkres" i firma budowlana Feliksa Szewdo a także rodzice. Zapal towarzyszący trenerom i nauczycielom pozwala ufnie patrzeć w przyszłość. Niewykluczone, że o "szóstce" głośno będzie za rok nie tylko w województwie.

Fot. A. Trochimink

PROGRAM OBCHODÓW ROCZNICY UCHWALENIA KONSTITUCJI 3-GO MAJA W BIAŁEJ PODLASKIEJ

UROCZYSTOŚCI OFICJALNE

3 maja

godz. 9.00 Zbiórka pocztów sztandarowych i delegacji na Placu Wolności przed miejscem straceń.

godz. 9.15 Wciągnięcie flagi narodowej na maszt (przy dźwiękach hymnu). Przemówienie Wojewody Białkopodlaskiego w związku z rocznicą i złożenie wiązanek kwiatów od społeczeństwa na miejscu straceń.

godz. 9.30 Wymarsz pod tablicę pamiątkową znajdującą się na murach Liceum Ogólnokształcącego im. J.I. Kraszewskiego i złożenie wiązanek kwiatów przez delegację.

godz. 10.00 Uroczysta msza święta w Kościele Św. Antoniego z udziałem chóru PSS "Społem" i grupy poetyckiej Miejskiego Domu Kultury.

IMPREZY TOWARZYSZĄCE OBCHODOM ŚWIĘTA

28 kwietnia

godz. 9.00, 10.30, 12.00 Spektakl teatralny dla dzieci „Święty kumpel, Pirat Rumpel”, d. DS „Białena” przy ul. Sidorskiej. Wystawa okolicznościowa „Konstytucja 3-go Maja”, KK „Eureka” przy ul. Orzechowej 34.

29 kwietnia

godz. 14.00 VI Spotkanie z poezją śpiewaną – Otwarcie wystawy malarstwa Eleonory Kuźniak – Recital Małgorzaty Duk z Siedlec – laureatki ogólnopolskich festiwali poezji śpiewanej – Przegląd uczestników VI spotkań z poezją śpiewaną, KK „Pias” przy ul. Spółdzielczej 4.

30 kwietnia

godz. 16.00 Impreza artystyczna

z okazji 3-go Maja, sala MDK przy ul. Stacyjnej 9 godz. 11.00 Spotkanie obywatelskie z sympatykami lewicy z posem Szczepanem Skomrą, budynek ZNP przy ul. Warszawskiej 11

1 maja

godz. 10.00 Międzynarodowy Turniej „piątek” w piłce nożnej, Szkoła Podst. nr 6 (przy ul. Leszczyńskiej 16)

godz. 13.00 Mecz piłki nożnej lekarze-prawnicy, Stadion MOSiR.

godz. 17.00 Koncert młodzieżowych zespołów muzycznych, sala MDK przy ul. Stacyjnej 9.

2 maja

godz. 10.00 Turniej piłki nożnej drużyn szkolnych 6-cio osobowych, Stadion MOSiR

godz. 15.00 Turniej bilardowy dla dzieci, Hotel MOSiR

godz. 17.00 Prezentacja młodzieżowych zespołów muzycznych, KK „Eureka” przy ul. Orzechowej 34.

godz. 17.00 Teatr Muzyczny z Lublina prezentuje operetkę „Wiktoria i jej huzar”, d. DS „Białena” przy ul. Sidorskiej

3 maja

godz. 10.00 Otwarty turniej koszykówki, Szkoła Podst. nr 6 (przy ul. Leszczyńskiej 16)

godz. 12.00 Mecz piłki nożnej klasy MO MOSiR „Podlasie” – AZS II „Libero”, Stadion MOSiR.

godz. 16.00–20.00 Wystawa malarstwa Eleonory Kuźniak, KK „Pias” przy ul. Spółdzielczej 4.

godz. 16.00 Koncert zespołu wokalnego „Chwilka” podczas III Festiwalu Piosenki Dziecięcej, Amfiteatr

godz. 17.00 Wieczór poetycki autora wydanego tomiku przez Miesięcznik Literacko-Artyst-

yczny „Jeszcze Jedna”, KK „Eureka” przy ul. Orzechowej 34.

godz. 18.00 Teatr małe „i” Tadeusz Wierzbicki cykl etiud, KK „Pias” ul. Spółdzielcza 4.

godz. 18.00–22.00 Dyskoteka dla młodzieży, KK „Eureka” przy ul. Orzechowej 34.

1-3 maja

Pływalnia Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji – udostępniona społeczeństwu bezpłatnie przy ul. Sidorskiej 95/97.

6 maja

godz. 16.00 Mecz piłki nożnej PLL LOT – Lufthansa, Stadion MOSiR.

8 maja

godz. 16.00 Spotkanie z historykiem regionalistą z okazji Dnia Zwycięstwa, sala MDK przy ul. Stacyjnej 9.

Zapraszamy

Pół żartem pół serio

Podczas spotkania przedstawicieli władz Białej Podlaskiej i Siedlec, prezydenci obu miast doskonalili głównie wykonywanie „fikołków” (wiadomo absolwenci AWF), zaś przewodniczący Rad Miejskich „rwali się” przede wszystkim do naczyń szklanych, aby sprawdzić zawartość znajdujących się w nich napojów (obaj chemicy). Niestety, nie znalazło to odzwierciedlenia we wspólnym komunikacie.

Wojewódzka Dyrekcja Dróg Miejskich rozpoczęła modernizację ciągu pieszego przy ul. Brzeskiej, na odcinku pomiędzy ul. Proszą i Aleją Tysiąclecia, który będzie wyłożony małą, stabilną – stosowaną już w Białej

pospolitej. Wobec tego zabytku przyrody zastosowane zostaną najnowsze, specjalistyczne technologie, które mogą go nie tylko uratować, ale również wpłynąć na znaczne wzmocnienie i wzrost masy korzeniowej. Zbudowane

Zabytkowe drzewo

Podlaskiej – kostką. Dzięki interwencji wojewódzkiego konserwatora przyrody udało się, dosłownie w ostatniej chwili, uchronić istniejące tam drzewa przed „betonowym kołnierzem”, który niewątpliwie doprowadziłby do ich unicestwienia.

O wiele bardziej skomplikowanym zabiegiem poddane będzie najstarsze drzewo naszego miasta, liczący około 200 lat kasztanowiec, znajdujący się przy murze okalającym kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Prawdopodobnie „pamięta on” jeszcze czasy I Rzeczy-

zostaną odpowiednie urządzenia, składające się z czterech studzienek, które będą napowietrzały system korzeniowy kasztanowca. Na całej powierzchni, znajdującej się pod koroną drzewa, położone zostaną ażurowe siatki, pozwalające na przepływ powietrza i wód opadowych. Metalowe siatki ochronne założone zostaną również wokół innych drzew, które znajdują się „w pasie” modernizowanego odcinka. Ulica Brzeska w coraz większym stopniu, staje się reprezentacyjną częścią naszego miasta.

(m)

Wkrótce spis ludności

W oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 1994 r. „O spisie ludności i mieszkań w 1995 r.” (Dz.U. 1995 nr 2 poz. 5), w Białej Podlaskiej przeprowadzony zostanie w dniach 18–31 maja spis ludności i mieszkań. Dla potrzeb spisu miasto zostało podzielone na 78 obwodów, w których drogą losowania wytypowanych będzie po około 22 mieszkań, poddanych akcji spisowej. Do każdego właściciela, wylosowanego mieszkania, skierowany będzie list preza Głównego Urzędu Statystycznego zawiadamiający o wyniku losowania.

W dniach 8–11 maja mieszkańcom miasta zostaną udostępnione wykazy wylosowanych obwodów oraz mieszkań. Będą one do wglądu w Urzędzie Miejskim (ul. Piłsudskiego 3) – pokój nr 5 – w godz. 9.00 – 15.00. W dniach

12–16 maja rachmistrze przeprowadzą tzw. obchód przedspisowy, podczas którego przekazane zostaną karty pomiaru mieszkania, z jednoczesną prośbą o wypełnienie ich i zwrot podczas akcji spisowej.

Każdy rachmistrz będzie posiadał specjalną legitymację, zaopatrzoną w jego zdjęcie oraz podpisy prezydenta miasta i dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego. Będzie ona miała postać przypinanego identyfikatora. Wszyscy rachmistrze zostali zobowiązani do zachowania tajemnicy spisywanych danych.

Uprzejmie proszę o udzielenie wyczerpujących informacji na zadawane przez rachmistrzów pytania, zgodnie z treścią ankiety.

Prezydent Miasta Białka Podlaska

tp

TARGI POGRANICZA WSCHÓD-ZACHÓD Sp. z o.o.

WYSOKIEJ KLASY AKCESORIA DO
KOMPUTERÓW firmy „SUNNYLINE”!Biała Podlaska
ul. Moniuszki 24
tel. 43 10 59
fax 43 10 54

- Myszki, Trackballe
- Przechwytywacze do kartek
- Ramiona pod monitor
- Stojaki pod monitor CPU, drukarkę
- Pudełka do dyskietek
- Wyposażenie (podkładki, pokrowce, itp)
- Akcesoria biurowe
- Środki czyszczące

- ✓ światowa jakość
- ✓ europejska estetyka i różnorodność form
- ✓ niemiecka precyzja

„SUNNYLINE” - komfort, efektywność, profesjonalizm

HURT
I DETAL**SZYBY
TERMOIZOLACYJNE**JEDNO i DWUKOMOROWE
Wymiary wg życzenia klientaMATOWANIE SZKŁA
oraz inne usługi szklarskie

poleca

ZAKŁAD PRZY UL. WITOROŹSKIEJ 39A
tel. 43-57-97 143/0-5**KOTŁY GAZOWE**Jedno
i dwufunkcyjne**PREDOM
TERMET**

PUNKTY SERWISOWE

- ☛ PUH „ELGAZ” 21-300 Radzyń Podl., ul. Reja 19, tel. 52 27 47
- ☛ „ELTEM” Sp. z o.o. 21-350 Międzyrzec Podl., ul. Czysta 13, tel. 71 48 81
- ☛ „INAL” s.c. 21-500 Biała Podl., ul. Pogodna 4, tel. 44 39 67

RAPID21-500 Biała Podlaska
ul. Prosta 7, tel. 43-84-48**ST**

HURTOWNIA: BIAŁA PODLASKA BIURO FIRMY

ul. Białka 34 tel. 43 90 51 tel./fax 43 80 59

SKLEPY: BIAŁA PODL. ul. Sidorska 2, 44 35 58

MIĘDZYRZEC PODL. ul. Łukowska 3, 712-925

TERESPOL ul. W. Polskiego 133

Z.U.H

SANTECA

O F E R U J E

MAT. SANITARNEarmaturę łazienkową i
kuchenną
kotły c.o., grzejniki, rury
stalowe i PCV, kształtki
stalowe i PCV.
ogrzewacze wody oraz
wiele innych**MAT. BUDOWLANE**belit, cement, wapno,
sufity podwieszane
gipsowe i styropianowe,
płyty gipsowo-kartonowe
styropian,
blachę szwedzką,
płyty polinoglanowe

RATY!

TRANSPORT GRATIS!

**Sklep
Elektryczny**Biała Podlaska, ul. Klasna 1
tel. 43-79-09
zaprasza
od 8.00 do 17.30
soboty od 9.00 do 15.00**OFERUJE**

- ➔ przewody elektryczne
- ➔ osprzęt elektryczny
- ➔ żarówki, świetlówki
- ➔ płyta grzewcza ścienna
- ➔ bramofony

Przy karcie stałego klienta
upust cenowy 3% i 5%.**Faktury VAT**Przedsiębiorstwo Produkcyjne
„Książpol-Meble”Biała Podl. ul. Kołtychawa 80
tel. 43 93 19**ZATRUDNI
ZATRUDNI**na stanowiska kierownicze
2-ch techników technologów
wyrobów z drewnaWymagany co najmniej 5-cio letni
staż na stanowisku kierowniczymPosiadamy w ciągłej
sprzedaży drewno opałowe
w cenie 5 zł m.p. i 10 zł m.p.

FIRMA

KLEK**Sprzedaż
MATERIAŁÓW
BUDOWLANÝCH**Biała Podlaska
ul. Łomaska 85**NA TELEFON 43 98 30**

z dostawą na plac budowy z rozładunkiem

Poleca

- ✓ cement portlandzki
- ✓ wapno hydratyzowane
- ✓ belit (suporex)
- ✓ cegły
- ✓ styropian
- ✓ wełna mineralna
- ✓ papa nawierzchniowa
- ✓ lepik asfaltowy
- ✓ ościeżnice metalowe
- ✓ zaprawa szamotowa

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe

„BUDOMEX”

Biała Podlaska, ul. Brzeska 156, tel. 43 28 15, fax 43 48 87

**SPRZEDAŻ MATERIAŁÓW
BUDOWLANÝCH**

- stolarka okienna i drzwiowa
- okna z tworzyw sztucznych na zamówienie
- styropian, wełna mineralna, papa, blacha ocynkowana
- cement, wapno, abizol, torgum
- rury kamionkowe PCV - kanalizacyjne, wodociągowe i instalacyjne
- stal zbrojeniowa i kształtowniki
- cegła palona, klinkierowa, silikatowa
- belit-suporex - wszystkie rozmiary
- sprzedaż betonu z dowozem i kręgi betonowe
- wyroby na zamówienie stolarni i ślusarni
- usługi samochodowe i sprzętowe - zapewniamy dowóz materiałów w większych ilościach wraz z rozładunkiem - ceny konkurencyjne

Sklep czynny codziennie w godz. 7.00 do 16.00
Biała Podlaska, ul. Brzeska 156, tel. 43 28 15 wew. 115.**SKUP BUTELEK**Po wódce - 0,5 - 0,75
winie 0,75 - piwie - oranż.Biała Podl., tel. 43-32-70
ul. Partyzantów 7 154/95**Grzejniki
aluminiowe
BIG-500**

- malowane na biało
- moc cieplna 170W /jednego elementu/
- gwarantowana współpraca instalacji z miedzi

Zapraszamy do współpracy
instalatorów i handlowców**TRAPEZ**Biała Podlaska, ul. Sitnicka 137
tel./fax (0-57) 43-62-35**Libero**

S.C.

Największy wybór
- najniższe ceny

Zapraszamy do naszych sklepów:

☛ **Brzeska 1 tel. 43 78 44**

- ★ Artykuły Gospodarstwa Domowego
- raty, transport gratis
- realizujemy zamówienia indywidualne

☛ **Plac Wolności 18**

- ★ Oświetlenie, osprzęt elektryczny,
podgrzewacze wody, bojler, okapy

☛ **Janowska 11G (stary rynek)**

- ★ Części zamienne do Art. Gospod. Domowego,
art. elektryczne, dywaniki na stopnie,
butle gazowe

Życzymy udanych zakupów

FAKTURY VAT
FAKTURY VAT